

УДК 658.56:006.63

М.О. Багров

ТЕХНІЧНИЙ НАГЛЯД – СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ СЕРТИФІКАЦІЇ

В статті описано процедуру здійснення технічного нагляду за сертифікованою продукцією. Встановлено, що технічний нагляд є невід'ємною частиною робіт з сертифікації. Процес сертифікації продукції не завершується отриманням заявником сертифіката відповідності, а триває, як мінімум, протягом терміну дії сертифіката. Визначено права і обов'язки ліцензіата та органу з сертифікації, як сторін-учасників процесу сертифікації.

Дія сертифіката відповідності розповсюджується на продукцію, яка випущена під час виробництва за встановлений термін дії сертифіката. Тому, процес сертифікації продукції не завершується отриманням заявником сертифіката відповідності, а триває, як мінімум, протягом строку дії сертифіката. Орган з сертифікації під час прийняття рішення про видачу сертифіката відповідності бере на себе відповідальність за достовірність інформації, наведеної в сертифікаті, та має бути впевнений в тому, що власник сертифіката, виробник продукції завжди виконують усі умови сертифікації продукції, та перш за все, вимоги щодо забезпечення безпеки сертифікованої продукції для споживача [1] [4].

Для цього, з певною періодичністю, орган з сертифікації здійснює нагляд за сертифікованою продукцією та її виробництвом шляхом перевірок.

Технічний нагляд за сертифікованою продукцією проводиться з метою:

- забезпечення постійної відповідності продукції вимогам, підтвердженням сертифікацією;
- підтримки впевненості зацікавлених сторін у тому, що сертифікована продукція продовжує відповідати зазначеним у сертифікаті відповідності вимогам, і використання знаку відповідності є вірним і правильним;
- попередження виникнення умов, що можуть привести до випуску продукції, що не відповідає вимогам, підтвердженням сертифікацією;
- виявлення причин невідповідностей продукції, встановлених під час проведення технічного нагляду;
- оцінки виконання підприємством умов ліцензійної угоди;
- оцінки виконання підприємством коригувальних заходів;
- з'ясування причин рекламаций та скарг, що надійшли на продукцію.

Будь-яка схема (модель) сертифікації продукції, що випускається серійно, як правило, вміщує заходи технічного нагляду. Про це, орган з сертифікації повідомляє заявника в рішенні за заявкою.

Технічний нагляд проводиться протягом терміну дії сертифіката згідно з умовами ліцензійної угоди на право застосування сертифіката та знака відповідності, яка

© *Багров М.О., 2020*

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

укладається одночасно з оформленням сертифіката між органом з сертифікації та власником сертифіката, тобто ліцензіатом, якому цей сертифікат видається [2].

Угоду підписує керівник органу з сертифікації та керівник організації-власника сертифіката.

В ліцензійній угоді встановлено права та обов'язки обох провідних учасників процесу сертифікації.

Наприклад, ліцензіат зобов'язується:

- завжди виконувати відповідні положення програми сертифікації, виконувати усі умови сертифікації продукції;

- забезпечувати відповідність випущеної та поставленої продукції усім вимогам нормативних документів на продукцію, що наведені в сертифікаті відповідності, а також зразкам, що пройшли випробування з метою сертифікації;

- створювати усі необхідні умови для провадження оцінювання, зокрема надавати документацію на експертизу та забезпечувати доступ до всіх галузей, зареєстрованих даних (зокрема звіти про внутрішні перевірки);

- забезпечувати безперешкодний доступ представникам, що уповноважені органом з сертифікації продукції, до персоналу, з метою оцінювання (наприклад, випробування, інспектування, оцінювання, повторне оцінювання) і розглядання скарг, а також до усіх дільниць виробництва продукції;

- попередньо сповіщати орган з сертифікації продукції про всі модернізації продукції, зміни в технології виробництва, методах випробувань та контролю, правилах приймання, що намічаються;

- здійснювати намічені модернізації та інші зміни тільки за згодою органу, що видав сертифікат;

- вести облік усіх рекламцій (претензій) на продукцію, яка випускається, та негайно повідомляти про них орган з сертифікації продукції;

- робити заяви, що стосуються сертифікації, тільки у тій сфері діяльності, стосовно якої було надано сертифікацію;

- не використовувати сертифікацію своєї продукції таким чином, щоб завдати шкоду репутації органу з сертифікації і не робити будь-яких заяв про сертифікацію, які орган з сертифікації може розглядати, як несанкціоновані чи такі, що вводять в оману;

- забезпечувати гарантію того, що жоден сертифікат чи звіт або будь-яку їх частину не буде використано, щоб вводити в оману;

- у разі призупинення дії або скасування сертифікації припиняти використання всіх рекламних матеріалів, що містять будь-які посилання на сертифікацію, і повернути на вимогу органу з сертифікації документи з сертифікації;

- посилаючись на свій сертифікат у засобах інформації (документах, брошурах або рекламних матеріалах), дотримуватися вимог органу з сертифікації.

Крім того, ліцензіат має право:

- використовувати знак відповідності за правилами, встановленими органом з сертифікації;

- використовувати інформацію про сертифіковану продукцію з метою реклами і використовувати сертифікат та знак відповідності лише для зазначення того, що продукцію сертифіковано відповідно визначеним стандартам (технічним умовам);

- подавати апеляцію до органу з сертифікації з усіх розбіжностей, пов'язаних з сертифікацією продукції.

У свою чергу, орган з сертифікації зобов'язується:

- виконувати технічний нагляд за виробництвом сертифікованої продукції влас-

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

ними силами або силами уповноважених до виконання цих робіт представників інших організацій з певною періодичністю;

- завчасно, не пізніше, як за шість місяців, інформувати рекомендованим листом (або іншим аналогічним способом) ліцензіата про зміни, що намічаються, чинних нормативних документів, якими встановлені обов'язкові вимоги.

Технічний нагляд проводиться відповідно до конкретної програми, розробленої й оформленої виконавцем, яку затверджує керівник органу з сертифікації.

Програма технічного нагляду розробляють з урахуванням специфіки продукції і в загальному випадку вона може містити:

- перевірку системи внесення змін в документацію;
- перевірку системи вхідного контролю;
- перевірку системи контролю і випробувань технологічних параметрів та готової продукції, у т. ч. на надійність;
- перевірку дотримання вимог технологічних процесів, які можуть вплинути на показники, що підтверджуються під час сертифікації;
- контроль виконання коригувальних заходів;
- вимоги щодо відбору зразків та їх ідентифікації;
- вимоги щодо проведення контрольних випробувань;
- контроль правильності використання сертифіката та знака відповідності;
- перевірку пакування, зберігання та вантажно-розвантажувальних робіт;
- аналіз претензій та рекламацій;
- перевірку виконання умов ліцензійної угоди;
- терміни надання звітів за результатами технічного нагляду в залежності від отриманих результатів;
- права та обов'язки керівника перевірки з урахуванням отримання негативних результатів перевірки;
- можливі варіанти прийняття рішень за результатами технічного нагляду.

Терміни проведення перевірок та конкретні заходи із програми технічного нагляду на кожну перевірку встановлюються в плані технічного нагляду, який складається на період дії сертифіката відповідності.

Технічний нагляд за стабільністю показників, що підтверджені сертифікатом, під час виготовлення продукції здійснюють аудитори або експерти органу з сертифікації, який видав сертифікат. До участі у проведенні технічного нагляду можуть залучатися необхідні фахівці, тобто технічні експерти, для забезпечення вірогідності інформації щодо спеціальних питань контролю.

Діяльність персоналу, що здійснює технічний нагляд, регламентується завданням на проведення технічного нагляду, що визначає заходи з перевірки та підтверджує повноваження персоналу.

Проведення технічного нагляду не знімає відповідальності за випуск невідповідної продукції з підприємства-виробника та його персоналу і не є приводом для переносу такої відповідальності на орган з сертифікації та його персонал.

Юридична відповідальність за якість продукції, що випущена, встановлюється чинним законодавством України [4].

За результатами технічного нагляду складається звіт, який містить усі результати перевірки та висновки щодо дотримання вимог сертифікації.

Умови підтримування сертифікації продукції забезпечуються позитивними результатами виконання заявником процедур технічного нагляду за сертифікованою продукцією та визначених органом з сертифікації коригувальних дій (за потреби).

За результатами технічного нагляду орган з сертифікації продукції може призупинити або скасувати дію ліцензійної угоди та сертифіката відповідності у разі:

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

- наявності рекламацій та претензій до сертифікованої продукції;
- невиконання замовником пропозицій органу з сертифікації продукції за результатами технічного нагляду;
- відсутності виробництва сертифікованої продукції протягом більше шести місяців;
- невиконання заявником умов ліцензійної угоди;
- відмови заявника від оплати робіт з технічного нагляду;
- порушення вимог, що ставляться до продукції, технології виготовлення, правил приймання, методів контролю та випробувань, позначення продукції, що узгоджені з органом з сертифікації продукції під час обов'язкової сертифікації;
- зміни конструкції, комплектності або технології виготовлення продукції без попереднього погодження органом з сертифікації продукції.

Рішення щодо призупинення дії ліцензійної угоди та сертифіката відповідності приймається у випадку, якщо вжиттям коригувальних заходів, погоджених органом з сертифікації продукції, підприємство-виробник сертифікованої продукції протягом встановленого терміну може усунути виявлені причини невідповідності та без проведення повторних випробувань акредитованою випробувальною лабораторією підтвердити відповідність продукції вимогам нормативних документів. У протилежному разі ліцензійна угода та сертифікат відповідності скасовуються.

Рішення органу з сертифікації щодо призупинення або скасування дії сертифіката відповідності у письмовій формі направляється власнику сертифіката.

Відновлення дії призупиненого сертифіката відповідності можливе за умови виконання підприємством-виробником протягом встановленого терміну коригувальних заходів щодо усунення виявлених порушень та позитивних результатів контролю їх виконання.

Заявник може опротестувати заходи щодо результатів робіт з технічного нагляду, подавши письмову апеляцію до органу з сертифікації не пізніше одного місяця після одержання повідомлення про прийняте рішення. За сталою практикою сертифікації загальний термін вирішення питань, порушених в апеляції, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Подання апеляції не зупиняє рішення органу з сертифікації до розгляду апеляції на засіданні апеляційної комісії.

Всі витрати, пов'язані з технічним наглядом, підлягають оплаті заявником-власником сертифіката на підставі договору між заявником і органом з сертифікації.

Технічний нагляд з метою оцінки виконання підприємством коригувальних заходів або з'ясування причин рекламацій, що надійшли на сертифіковану продукцію, також оплачується заявником-власником сертифіката.

На жаль, на практиці органам з сертифікації часто доводиться стикатись з негативними прикладами поведінки своїх Заявників-ліцензіатів.

Якщо на етапі отримання сертифіката відповідності Заявник сертифікації має пряму зацікавленість у термінах виконання процедур, то на етапі технічного нагляду ступінь зацікавленості Заявника, як правило, значно зменшується або зовсім нівелюється.

Не зважаючи на вимоги ліцензійної угоди стосовно обов'язковості проведення технічного нагляду, деякі Заявники (ліцензіати) вже не проявляють такої активності щодо сертифікації, дотримання термінів, здійснення попередньої оплати заходів технічного нагляду тощо.

Орган з сертифікації вважає такі дії, як необґрунтоване зволікання з боку власника сертифіката процесу виконання технічного нагляду, та змушений вживати відповідні запобіжні заходи, у тому числі, приймати рішення про призупинення або

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

скасування дії ліцензійної угоди та сертифіката відповідності, скорочення терміну дії сертифіката відповідності у разі повторної сертифікації.

Згідно з правилами процедури, про факти призупинення або скасування дії ліцензійної угоди та сертифіката відповідності орган з сертифікації інформує потенційних споживачів, їх тендерні комісії [2], [3].

Висновки.

Описано процедуру здійснення технічного нагляду за сертифікованою продукцією. Визначено права та обов'язки учасників процесу сертифікації (заявника та органу з сертифікації), які, як правило, оговорені ліцензійною угодою. Розглянуто умови призупинення або скасування дію ліцензійної угоди та сертифіката за результатами технічного нагляду органу з сертифікації продукції. Також розглянуто деякі практичні аспекти взаємовідносин між заявником та органом з сертифікації на етапі технічного нагляду за сертифікованою продукцією.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 «Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг» (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT), с. 30.
2. ПС 9.15 Порядок проведення технічного нагляду за виробництвом сертифікованої продукції та атестованим виробництвом. Розробник ДП «УкрНДІВ», 2019. 30 с.
3. ДСТУ 3413-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції. - Режим доступу. – https://dnaop.com/html/43921/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_3413-96 (18.05.2020).
4. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» ». - Режим доступу. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/124-19> (18.05.2020).